

14.12.2015

wpd Finland Oy
Keilaranta 13
02150 Espoo

Brev 21.6.2015 och beskrivningar 11.6.2015

MILJÖKONSEKVENSBEDÖMNING AV PALOVAARA-AHKIOVAARA VIND- KRAFTSPROJEKT

Detta utlåtande om miljökonsekvensbeskrivningen av Palovaara-Ahkiovaara vindkraftspark avges av kontaktmyndigheten i enlighet med 12 § MKB-lagen. I utlåtandet presenteras Palovaara-Ahkiovaara vindkraftspark, huvudpunkterna i konsekvensbeskrivningen samt kontaktmyndighetens syn på konsekvensbeskrivningen och dess tillräcklighet. En sammanfattning av utlåtanden och kommentarer om beskrivningen finns som bilaga till detta utlåtande.

PROJEKTINFORMATION OCH FÖRFARANDET VID MILJÖKONSEKVENSBEDÖMNING

Projekt	Palovaara-Ahkiovaara vindkraftsprojekt
Ansvarig för projektet	wpd Finland Oy Keilaranta 13 02150 Espoo
Kontaktperson	Riikka Arffman (040 961 6611) e-postadress: r.arffman(at)wpd.fi
MKB-konsult	FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy Hallituskatu 13-17 D, 7 vån 90100 ULEÅBORG Kontaktperson: Marja Nuottajärvi (044 704 6203) e-postadress: fornamn.efternamn(at)fcg.fi
Kontaktmyndighet	Lapplands närings-, trafik- och miljöcentral Hallituskatu 3 B 96101 ROVANIEMI Kontaktperson: Hannu Raasakka (tel 0295 037 500) e-postadress: etunimi.sukunimi(at)ely-keskus.fi

Förfarandet vid miljökonsekvensbedömning

Syftet med lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (468/1994, ändrad 458/2006) är att främja bedömningen och ett enhetligt beaktande av miljökonsekvenserna vid planering och beslutsfattande och samtidigt öka medborgarnas tillgång till information och deras möjligheter till medbestämmande.

MKB-förfarandet tillämpas på projekt som kan orsaka betydande miljökonsekvenser. Enligt 6 § förordningen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning tillämpas fr.o.m. 1.6.2011 miljökonsekvensförfarande på vindkraftsprojekt, där de enskilda kraftverken är minst tio till antalet eller projektets totala kapacitet är minst 30 megawatt. Palovaara-Ahkiuvaara vindkraftspark är ett sådant projekt.

Med förfarandet vid miljökonsekvensbedömning avses ett förfarande, där man utreder och bedömer projektets direkta och indirekta miljöpåverkan i Finland och utanför landets gränser, om det är troligt att projektet får betydande miljökonsekvenser i ett område som tillhör en annan stats jurisdiktion. I förfarandet vid miljökonsekvensbedömning hörs myndigheter och andra, vilkas förhållanden och förmåner kan påverkas av projektet, samt samfund och stiftelser vars verksamhetsområde kan beröras av projektets konsekvenser.

Miljökonsekvensbedömningen sker i två faser. I den första fasen upprättar den projektansvarige ett program för bedömning av miljökonsekvenserna (MKB-program), som är den projektansvariges plan för de utredningar som behöver göras och hur bedömningsförfarandet ska utformas. Den första fasen i bedömningsförfarandet avslutas med att kontaktmyndigheten lämnar ett utlåtande om MKB-programmet. I den andra fasen upprättar den projektansvarige en miljökonsekvensbeskrivning, som innehåller information om projektet och dess alternativ samt en sammanlagd bedömning av deras miljökonsekvenser. MKB-förfarandet avslutas med att kontaktmyndigheten avger ett utlåtande om miljökonsekvensbeskrivningen.

Till de handlingar och tillståndsansökningar som krävs för beslut om utförandet av projektet bifogas en redovisning av miljökonsekvensbeskrivningen och kontaktmyndighetens utlåtande om denna. I de beslut som tas inför förverkligandet av projektet ska framgå hur konsekvensbeskrivningen och utlåtandet om denna har tagits i beaktande.

Kontaktmyndigheten har avgett ett utlåtande om bedömningsprogrammet den 18.7.2014. I utlåtandet uppmanades att speciellt uppmärksamma konsekvenserna för människor, landskap och kulturmiljö, fågelbestånd, renskötsel, rekreationsområden och -leder samt kombinations effekter med andra projekt.

Projektet, dess lokalisering och framlagda alternativ

Wpd Finland Oy planerar ett vindparksområde i Palovaara-Ahkiuvaaraområdet i Pello kommun ca 24 km söder om kommuncentrum vid gränsen till Ylitornio kommun. Projektområdena ligger cirka 4,5–11 kilometer öster om Torne älv. Största markägare på projektområdet är Juoksenki skogssamfällighet.

Projektområdet består av två delområden med en yta på 1200 hektar (Palovaara) respektive 120 hektar (Ahkiovaara), Vindparken omfattar 19–26 vindkraftverk med en effekt på ca 3–5 MW per enhet, beroende på vilket alternativ som byggs. Vindkraftsparken består av vindkraftverk inklusive fundament, markkablar som förbinder vindkraftverken med varandra, en elstation, en luftledning för anslutning till elnätet och vägar mellan vindkraftverken. Den el som produceras på projektområdet överförs till en ny elstation som byggs i anslutning till Tornionlaakson Sähkö Oy:s 110 kV kraftledning väster om projektområdet och ansluts till stamnätet.

Bedömda alternativ

I denna miljökonsekvensbedömning granskas de tre egentliga utförandealternativen samt det så kallade nollalternativet, dvs. att projektet inte genomförs. Efter MKB-programskedet har ett tredje utförandealternativ tillkommit.

Alternativ 1 (VE1): 21 vindkraftverk i Palovaara-området. Vindparkens totaleffekt högst cirka 105 MW.

Alternativ 2 (VE 2): 21 vindkraftverk i Palovaara-området och 5 i Ahkiovaara-området. Vindparkens totaleffekt högst cirka 130 MW.

Alternativ 3 (VE 3): 19 vindkraftverk i Palovaara-området. Vindparkens totaleffekt högst cirka 95 MW.

Som **nollalternativ** granskas alternativet att inte förverkliga projektet.

Elöverföring

VEA: Det nordligaste alternativet. Sträckningen är cirka 13 km.

VEB: Det mellersta alternativet. Sträckningen är cirka 10 km.

VEC: Det sydligaste alternativet. Sträckningen är cirka 11,9 km.

INFORMATION OCH HÖRANDE OM KONSEKVENSBESKRIVNINGEN

Wpd Finland Oy lämnade den 21.6.2015 in begäran om bedömningsförfarande av konsekvensbeskrivningen av Palovaara-Ahkiovaara vindkraftspark till Lapplands NMT-central (beskrivningarna inkom 11.6.2015).

Miljökonsekvensbedömningen av vindkraftsparken och kungörelsen har funnits till påseende på kommunkansliet i Pello och Ylitornio, Lapplands NMT-central och på Internet <http://www.ymparisto.fi/paloahkiovaarantuulivoimaYVA> från den 13.8.2015 och under hela bedömningsförfarandet. Kungörelse om bedömningsprogrammet publicerades i tidningarna Pohjolan Sanomat, Lapin Kansa och meän Tornionlaakso den 13.8.2015. Den officiella framläggningstiden var 13.8–15.10.2015, då utlåtanden och synpunkter skulle inges till NMT-centralen. Konsekvensbeskrivningen har även funnits tillgänglig på kommunbiblioteken i Pello och Ylitornio.

Internationellt hörande

Projektet får också effekter på svenska sidan gränsen. I förfarandet tillämpas Esbokonventionen om bedömning av gränsöverskridande miljökonsekvenser, enligt vilken Sverige har möjlighet att föra fram synpunkter framför allt på de miljökonsekvenser som kan anses beröra Sverige.

Lapplands NMT-central ingav konsekvensbeskrivningen till miljöministeriet den 8.7.2015. Miljöministeriet begärde utlåtanden och synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen från Sverige i ett brev daterat den 13.8.2015. Naturvårdsverket har koordinerat hörandeprocessen i Sverige. Verket har informerat om ärendet i lokala medier och begärt yttrandet från svenska myndigheter och berörda organisationer. Dessutom skickades materialet till Övertorneå kommun. Remisstiden var 12.9–23.10.2015. Naturvårdsverket har skickat de inkomna remissyttrandena till miljöministeriet. Miljöministeriet har skickat dem till Lapplands NMT-central för att tas i beaktande i yttrandet om konsekvensbeskrivningen och dess tillräcklighet.

Samråd med allmänheten

Ett möte för allmänheten anordnades 24.8.2015 i Juoksenki bystuga. Mötet utannonserades i ovannämnda kungörelser. I mötet deltog ca 36 personer.

Utlåtanden och synpunkter

15 utlåtanden och 3 synpunkter ingavs om konsekvensbeskrivningen. Yttranden och synpunkter i original förvaras vid Lapplands NMT-central. Kopior på yttrandena och synpunkterna har skickats till den projektansvarige. Synpunkterna och utlåtandena rör konsekvenserna för människors levnadsförhållanden och trivsel, natur, landskaps- och kulturmiljö, försvarsmaktens behov, renskötseln samt landskapsplanens bestämmelser.

KONTAKTMYNDIGHETENS UTLÅTANDE – Sammanfattning av utlåtandet

Projektbeskrivning

Den projektansvarige och dennes verksamhetsområde har presenterats. Enligt MKB-beskrivningen är målet för projektet att leverera vindkraftsproducerad el till det riksomfattande elnätet och därigenom främja uppnåendet av Finlands energi- och klimatpolitiska mål. Någon egentlig grund i övrigt för behovet av projektet ges inte. Projektets livscykel har beskrivits, vilket möjliggör en bedömning av effekter som uppstår i olika projektskedet. Den tekniska livslängden på vindkraftverken har uppskattats till ca 25 år, men genom att förnya maskinerna kan vindkraftsparkens livslängd utökas till 50 år. I beskrivningen av elöverföringen har korrekta begrepp använts och beskrivningen har illustrerats med bilder. Projektbeskrivningen borde presenteras före projektalternativen.

Kontaktmyndigheten anser att konsekvensbeskrivningen ger tillräcklig information om projektet, dess syfte och utförande, projektansvarig, lokalisering och markanvändningsbehov.

Projektalternativ

Granskningen av alternativ är en viktig del av miljökonsekvensbedömningen. Syftet med att granska alternativen är att stödja beslutsfattandet

genom att producera data om alternativa projektlösningar och deras effekter. I miljökonsekvensbeskrivningen av vindkraftverken presenteras utöver alternativet VE0 tre utförandealternativ (VE1, VE2, VE3) samt tre elöverföringsalternativ (VEA, VEB och VEC).

För vindkraftverkens del skiljer sig alternativen från dem som presenterades i programskedet. Efter programskedet har det tillkommit ett utförandealternativ VE3, där det byggs 19 vindkraftverk endast i Palovaara-området och där vindparkens totaleffekt är högst ca 95 MW. De ändringar som tillkommit på basis av utredningar som gjorts under MKB-förfarandet kan anses vara motiverade och granskningen av alternativen kan anses vara tillfyllest.

För elöverföringens del skiljer sig utförandealternativen inte från dem som lagts fram i programskedet. Av de presenterade alternativen för elöverföring är det bara i alternativ VEB som båda projektområdena ska anslutas till elnätet. Alternativen VEA och VEC blir aktuella om endast projektområdet Palovaara byggs ut. Granskningen av elöverföringsalternativen är tillräcklig.

Projektets anknötning till andra projekt

Enligt 9 § MKB-förordningen (713/2006) ska miljökonsekvensbeskrivningen bland annat innehålla uppgifter om projektets anknötning till andra projekt. Här har visserligen hänvisats till den gamla förordningen (268/1999).

Konsekvensbeskrivningen redogör för i stort sett alla andra vindkraftsprojekt i närområdet, deras belägenhet och tidtabell samt i drift varande vindkraftsparker både på finska och svenska sidan. Det närmaste planerade vindkraftsprojektet, Reväsvaara ligger ca 25 km från projektområdet. Beskrivningen redovisar projektets kombinationseffekter på fågelliv, landskap, samhällsstruktur och markanvändning, naturens mångfald, buller och skuggning, människors levnadsförhållanden, näringar och trafik. Även elöverföringens kombinationseffekter har bedömts.

Kombinationseffekter med andra projekt vad gäller radarfunktioner och renskötsel har dock inte beaktats. På renskötselområdet har flera vindkraftsprojekt med olika storlek och miljöpåverkan anhängiggjorts, och åtminstone det näraliggande vindkraftsprojektet på Reväsvaara borde ha beaktats i beskrivningen.

Samordning av bedömningsförfarandet med förfaranden enligt andra lagar

Planförfarande

MKB-förfarandet gäller ett projekt, som i första hand styrs av en generalplan för vindkraft och godkännandebeslut av kommunfullmäktige i Pello. Generalplan eller planförfarande för vindkraftverk som har rättsverkan och styr byggnationen enligt 77 a § markanvändnings- och bygglagen har presenterats som samordnad enligt 5 § MKB-lagen. Planen är strängt taget inte en kommunal delgeneralplan i normal bemärkelse, utan en generalplan som styr byggnationen av vindkraftverk bör kallas generalplan för vindkraftverk.

Samordning av förfarandena gäller såväl det tidsmässiga förhållandet mellan olika skeden i förfarandena som utnyttjandet av utrednings- och bedömningsmaterialet i den fortsatta hanteringen efter MKB-förfarandet.

Samordningen har skett genom tidsmässig samordning av de olika skedena i förfarandena samt genom utredningar och konsekvensbedömningar under MKB-förfarandet.

Samordningen av planprocessen och MKB-förfarandet har presenterats i bild 2.3. Där hade man på ett bättre sätt kunnat presentera alla skeden i planprocessen, såsom anhängiggörande av planen och anordnande av myndighetsförhandlingar. 9 § markanvändnings- och bygglagen kräver granskning av alternativ. I MKB-förfarandet ingår en alternativgranskning. Arbetsmaterialet för planen borde ha innehållit alternativa planskisser för att möjliggöra jämförelser av alternativen, i synnerhet som materialet visades upp innan kontaktmyndigheten hade avgett sitt utlåtande om MKB-beskrivningens tillräcklighet. NMT-centralen hade i det skedet inga möjligheter att framföra sin slutliga åsikt om utredningarnas och konsekvensbedömningarnas tillräcklighet och inte heller ta ställning till om tillräcklig hänsyn tagits till utredningarnas resultat vid upprättandet av planskissen.

Kontaktmyndigheten förutsätter att dess utlåtande om MKB-beskrivningen beaktas och att de tilläggsutredningar som föreslås i utlåtandet genomförs innan planförslaget läggs ut för påseende.

Behovsprövning för Natura-bedömning

Den planerade vindkraftsparken i Palovaara-Ahkiovaara med elöverföringsalternativ ligger nästan helt och hållet inom Naturaområdet Torne älv–Muonio älv (F11301912). Andra Naturaområden inom ca 10 km radie är Hysyvuoma (F11301002), Paamajärvi (F11301004) och Koutusjärvi (F11301001). Alla områdena är inkluderade i Natura 2000-nätverket som SAC-områden (särskilda bevarandeområden) enligt art- och habitatdirektivet. Paamajärvi ingår dessutom som ett SPA-område (fågeldområde) i Natura 2000-nätverket enligt fågeldirektivet.

Kontaktmyndigheten konstaterar att SCI-områdena inom Natura-områdena enligt miljöministeriets förordning gjorts om till SAC-områden (särskilda bevarandeområden) och baseras på samma skyddsgrunder som tidigare för naturtyper enligt bilaga I och djur- och växtarter enligt bilaga II till art- och habitatdirektivet. Miljöministeriets beslut trädde i kraft den 17 april 2015.

Den ökade belastningen av fasta ämnen från projektet ger endast kortvariga och lokala effekter på Naturaområdet Torne älv–Muonio älv. Effekterna riktar sig mot dikesnätet i ekonomiskogarna.

Kontaktmyndigheten konstaterar att skyddsgrunder för arter enligt bilaga 1 i fågeldirektivet endast föreligger i Naturaområdet Paamajärvi. I konsekvensbeskrivningen presenteras effekterna på fågellivet i alla Naturaområden. Där sägs dock, att vindkraftsparken eller elöverföringen inte bedöms medföra några större konsekvenser för häckande fåglar i Naturaområdena med tanke på de häckande arternas ekologi och beteendedrag.

Konsekvensbeskrivningen kommer till slutsatsen vad gäller skyldigheten att göra en Naturabedömning, att förverkligandet av vindkraftsprojektet på grund av det stora avståndet inte orsakar några direkta el-

ler indirekta konsekvenser för de granskade Naturaområdenas skyddade naturtyper eller växt- eller djurarter enligt art- och habitatdirektivet, varför deras utbredning och representation eller levnadsförhållanden inte bedöms ändras när projektet förverkligas. Av den anledningen bedöms inte heller Naturaområdenas integritet påverkas märkbart.

Utifrån den tillgängliga informationen bedöms inte Palovaara-Ahkiovaara vindkraftsprojekt väsentligt försvaga de naturvärden eller den representation av naturtyper och arter eller Natura-områdets integritet, som legat till grund för att de granskade Naturaområdena har inkluderats i Finlands Natura 2000-nätverk. Kontaktmyndigheten anser, att projektets konsekvenser på området inom ovannämnda Natura 2000-nätverk har undersökts och motiverats tillräckligt, och att varken Natura-bedömning eller remissförfarande enligt 65 § naturskyddslagen är nödvändig. Således kommer Lapplands NMT-central inte att avge något särskilt utlåtande om behovet av Natura-bedömning, vilket felaktigt anges i konsekvensbeskrivningen. Särskilt utlåtande av NMT-centralen om Natura-bedömning ges endast i situationer som gäller tillämpningen av Natura-bedömningsförfarande enligt 65 § naturskyddslagen.

Nödvändiga planer, tillstånd och jämförbara beslut

Miljökonsekvensbeskrivningen ska redogöra för de planer, tillstånd och jämförbara beslut som krävs för det projekt som behandlas. I avsnitt 5 i konsekvensbeskrivningen redovisas de planer och tillstånd som projektet kräver.

Kontaktmyndigheten vill påpeka, att behörig myndighet för eventuellt nödvändigt miljötillstånd är miljöskyddsmyndigheten i Pello kommun, inte Pyhäjoki som det står i texten. Det är inte heller säkert att miljötillstånd meddelas, som texten påstår, och tidtabellen för miljötillståndsprocessen är inte bunden till det utlåtande som ges om miljökonsekvensbeskrivningen.

I övrigt anser kontaktmyndigheten, att konsekvensbeskrivningen på ett tillräckligt sätt har beskrivit de tillstånd som projektet kräver samt andra eventuella tillstånd. Senare i uttalandet redogörs för kraven enligt Esbokonventionen.

Undersökning och bedömning av miljökonsekvenser

I miljökonsekvensbeskrivningen har identifierats vilka slags konsekvenser byggandet och driften av vindkraftverken medför. I kartan över påverkansområdet har ingen skillnad gjorts mellan finländska och svenska områden, vilket är bra.

Konsekvenser för människor

I början av bedömningen har projektets största konsekvenser för människor identifierats. Vid identifieringen av konsekvenserna har man använt sig av synpunkter och utlåtanden om MKB-programmet, frågor som kommit upp vid samråd med allmänheten samt resultat av boendeenkäten.

Boendeenkäten genomfördes i november–december 2014 och riktade sig till 730 hushåll och fritidshusägare i projektets centrala påverkansområde, även i Sverige. I bedömningen ville man utreda för vilka områden och befolkningsgrupper konsekvenserna skulle bli kraftigast. I konsekvensbedömningen har man koncentrerat sig på projektområdets närområde. I bedömningen och jämförelsen av konsekvensernas omfattning har allmänna kriterier varit konsekvensernas storlek och geografiska omfattning, antalet bosättningar som påverkas samt konsekvensernas varaktighet. Speciellt viktiga är bestående konsekvenser som orsakar stora förändringar för ett stort område och/eller för en stor befolkning.

Näringar

Enligt miljökonsekvensbeskrivningen påverkar vindkraftsparken till största delen skogsbruket genom att skogsarealen minskar. Enligt beskrivningen kan vissa negativa konsekvenser uppstå även för turismnäringen på grund av påverkan på naturen, vilket får betydelse speciellt för projektområdet Ahkiovaara i förhållande till Aavasaksa. Även i landskapet omkring Pahtajärvi semesterby skulle vindkraftverken vara synliga. De största positiva sysselsättningseffekterna av vindkraftsparkerna uppkommer under byggnadstiden. Ett separat uttalande om rennäringen följer längre fram.

Levnadsförhållanden och trivsel

Vindkraftparkerna påverkar boendetrivseln främst genom landskaps-, buller- samt ljus- och skuggningseffekter. I konsekvensbeskrivningen har svaren på boendeenkäten behandlats och analyserats mycket noggrant. De enskilda faktorer som upplevdes som mest negativa var projektets påverkan på tystnaden i området, uppskattningen av området som fritidshusområde, landskapet och naturupplevelsen. Den mest positiva effekten bedömdes projektet ha på sysselsättningen och ekonomin i området. Ett typiskt önskemål från de boende var att vindkraftverken skulle placeras så långt bort som möjligt från bebyggelsen. Generellt sett var man en aning mer positivt inställd till de vindkraftverk som skulle placeras på Palovaara än till vindkraftverken på Ahkiovaara.

Majoriteten av de boende bedömde att de nya kraftledningarna inte skulle påverka trivseln i bostadsområdets eller fritidshusets omgivning, eller att påverkan skulle bli ganska positiv eller mycket positiv.

Kontaktmyndigheten påpekar, att det enligt tabell 7-2 (sid. 54) i konsekvensbeskrivningen inte finns boende eller semesterbostäder på mindre än två km avstånd från vindkraftverken. På ett annat ställe i beskrivningen konstateras dock (och visas på kartan) att bostadshuset närmast Ahkiovaara-området ligger ca 1,4 km nordost om närmaste vindkraftverk. I tabellen har inte heller angetts antalet permanentbostäder i området och inte heller eventuella ännu obebyggda byggplatser som anvisats i generalplanen för Torne älv, vilket kontaktmyndigheten förutsatte i sitt utlåtande över MKB-programmet.

Projektets konsekvenser för den naturliga miljön

Fågelbestånd

Nationella fågelområden, FINIBA

Ca 14,5 km söder om vindkraftsparken i Pello ligger Portimojärvi, en sjöaktig utvidgning av Tengeliöjoki. Som urvalsgrund till FINIBA-området har nämnts saltskraken, som överskrider kriteriegränserna i FINIBA. För MAALI-området nämns som urvalsgrund antalet sjöfåglar och kriterierarterna svan, storskrake, vigg, dvärgmåås och brushane. Portimojärvi är viktig även för svarthakedopping, gråhakedopping och snatterand.

Lappländska fågelvatten

Paamajärvi hör förutom till Natura-området även till de lappländska fågelvattnen. Paamajärvi har ett lokalt värde som viloområde under fåglarnas flyttning och är en betydelsefull häckningsmiljö för dvärgmåås, skratmåås, vigg och knipa.

Häckfåglar

Häckfågelbeståndet i Palovaara-området har räknats en gång med en 6,0 km lång beräkningslinje och dessutom har fåglarna räknats en gång på 21 punkter. Beräkningen av häckfågelbeståndet ger tillräcklig information. Även fåglarna längs kraftledningarna räknades med hjälp av linjeberäkningsmetoden. I projektområdet förekommer 41 häckande fågelarter, varav de största är lövsångare, bofink, grå flugsnappare, rödvingetrast, rödstjärt och bergfink. De tio största häckfågelarterna utgör 70 % av fågelbeståndet i området. I området häckar sex arter som finns i bilaga 1 till fågeldirektivet: järpe, orre, tjäder, trana, grönbena och hökuggla.

Kontaktmyndighetens uppfattning är, att tranans häckning mitt i projektområdet kan äventyras om projektet förverkligas, och risken att tranor kolliderar med vindkraftverkets rotor är större än för andra arter. Om Palovaara-området byggs ut flyttar tranan och häckar i en lugnare omgivning. Tranpopulationen är växande, varför det är positivt med en skyddande miljö för arten. Tranans häckning i projektområdet Palovaara är inget hinder för projektets förverkligande.

På området häckar en hotad fågelart, gulärlan, och fem övervakade arter. De största arterna i alla tre kraftledningsalternativen är lövsångare, bofink och rödvingetrast.

Häckfågelbeståndet har utretts tillräckligt.

Flyttfåglar

Flyttfåglarnas flyttsträck går på 7,5 km håll i Torne älvdal och spridd flyttning förekommer via projektområdet.

Under vårflyttningen observerades på området sammanlagt 255 individer av svan, trana och rovfågel, bl.a. fjällvråk. En del av arterna flyttar på kollisionshöjd. Flytten var koncentrerad till projektområdets västra och nordvästra del i Ratasjärvi-området med huvudsaklig riktning från sydost till nordväst. Av ovannämnda fågelarter flyttade 25 % via Ahkiovaara och bara 2 % via Palovaara. Av de svanar, rovfåglar och

tranor som flyttade via projektområdet flög 75–82 % över kollisionshöjd och 18–25 % på kollisionshöjd. Ingen flyttning observerades under kollisionshöjd i projektområdet.

Under höstflyttningen observerades på området sammanlagt 72 individer av svan, rovfågel och trana. Sångsvanarna följer noggrant älv dalen och samlas under höstflyttningen på Torne älv mer än 20 km åt nordväst.

Av alla de svanar, rovfåglar och tranor som observerades under höstflyttningen var det bara enstaka fåglar som sågs flytta via projektområdena i Ahkiovaara och Palovaara,

Undersökningen av flyttfåglar i konsekvensbeskrivningen kan anses vara tillräcklig.

Rovfåglar

Den hotade stora dagrovfågeln är en art i bilaga 1 till fågeldirektivet och en synnerligen skyddsvärd art enligt 47 § naturskyddslagen samt en hotad fågelart enligt 46 §.

Satellitövervakning av stor rovfågel som häckar i närheten av projektområdet har än så länge inte kunnat påbörjas på det sätt kontaktmyndigheten föreslog i bedömningsprogrammet, eftersom det inte gått att fånga en rovfågel för att montera en satellitsändare.

Målet är att starta satellitövervakningen mellan november 2015 och mars 2016. Positionsbestämningar från satellitövervakningen på projektområdet och i dess närhet kan fastslås på ett ganska tillförlitligt sätt under övervakningsperioden som sträcker sig till och med augusti 2016. Det vore dock bra att fortsätta satellitövervakningen minst ett år.

Under våren och sommaren 2015 har utförts flygövervakning av stor rovfågel med hjälp av en expert, och en rapport om detta har delgivits kontaktmyndigheten. Rovfågeln observerades under vårflyttningen och även i början av april, då den var lätt att iaktta under spelflygningen. Under sommaren observerades fågelns flygrutter i närheten av boet. Det fanns en unge i boet. På hösten observerades fåglarna i samband med observationen av flytten. Rovfågeln iaktogs på våren under fem observationsdagar och på sommaren fem gånger, alltid i närheten av boet. På hösten iaktogs rovfågeln nio gånger.

Rapporten ger en uppfattning om enstaka flygrutter och jaktområden som rovfågeln använder, men någon översiktlig och utifrån försiktighetsprincipen tillräcklig information om flyg- och jaktområden finns inte för den aktuella arten. Informationen från flygövervakningen, som varade 10 dagar, eliminerar inte behovet av satellitövervakning och ger inte alltid tillräcklig säkerhet om spelflygningsområden, flygrutter och jaktområden.

Vindkraftverken 1 och 2 på Peuravaara som i konsekvensutredningen finns utmärkta i vindparksområdet Palovaara kan bli lokaliserade på den hotade rovfågeln spelområde och jaktobservationsplats på klippbrantens krön. Vindkraftsplatserna 1 och 2 måste tas bort från projektområdet, om inte noggrannare flygobservationer av rovfågeln och i synnerhet satellitövervakningen visar något annat.

Även arten järpe som finns i bilaga 1 till fågeldirektivet förekommer i Palovaara-området. I Palovaara vindparksområdes sydvästra del finns ett spelområde för tjäder, vilket bör beaktas vid närmare lokalisering av kraftverk och vägar. I närheten av skogen i den nordvästra delen av området finns också ett värdefullt naturobjekt, där det finns källor.

Kontaktmyndighetens utlåtande om rovfåglar ska tas i beaktande i det fortsatta arbetet. Nödvändiga uppföljande åtgärder tas upp nedan under rubriken Uppföljning.

Konsekvenser för landskapet och kulturmiljön

Landskap och byggd kulturmiljö

I projektets påverkansområde finns både nationellt betydelsefulla byggda miljöer och nationellt värdefulla landskapsområden, som berör de nationella målen för områdesanvändning som nationellt kulturarv. På själva projektområdet finns inga värdeobjekt i landskapet eller den byggda kulturmiljön. Ratasjärvi by väster om projektområdet har även i Västra Lapplands landskapsplan utpekats som ett viktigt område ur kulturmiljö- eller landskapsvårdsperspektiv (ma 8147). Även på svenska sidan finns värdefulla kulturmiljöer och landskapsområden.

Kontaktmyndigheten förutsatte i sitt utlåtande om MKB-programmet, att analysen i miljökonsekvensbeskrivningen vid sidan av de påverkade objektens värde och känslighet även tar upp landskapets förmåga att tåla stora vindkraftverk. Enligt utlåtandet var det viktigt att konsekvensbedömningen skulle presenteras på ett åskådligt sätt och att påverkan på landskapet inom projektets påverkansområde skulle bedömas på samma sätt både på finska och svenska sidan gränsen.

Miljökonsekvensbeskrivningen redogör för de begrepp och påverkansmekanismer som hör ihop med bedömningen av landskapspåverkan samt egenskaperna i de material som använts. Vid konsekvensbedömningen har använts avståndszoner enligt miljöministeriets manual. Synlighetsanalyser har upprättats med en navhöjd på kraftverken på 167 meter och en totalhöjd på 230 meter. Principerna för upprättande av synlighetsanalys och analysens resultat har förklarats tydligt. Principen för utförande och visning av fotomontage har förklarats och illustrationer har presenteras både i miljökonsekvensbeskrivningen och i en separat bilaga (del 2) i A3-format, som är tydligare och lättare att förstå än små bilder. Fotograferingsavstånd har angetts.

Flyghinderljusen upplevs i vissa fall som störande landskapspåverkan. Flyghinderljusens synlighet följer oftast kraftverkens synlighetsområden, även om ljusstrålarna från flyghinderljusen kan vara observerbara även när själva kraftverket inte syns. I synnerhet i mörker och klart väder ändrar flyghinderljusen landskapets karaktär. Detta hade kunnat illustreras mera, även om ljusstrålningen från flyghinderljusen kan vara svår att illustrera på papper. Illustrationerna visar dock hur flyghinderljusen syns i mörker.

Nuläget har beskrivits allsidigt och illustrerats med kartor, bilder och tabeller. I beskrivningen av nuläget ges information om landskapets upp-

byggnad och tillstånd i påverkansområdet. Nationellt värdefulla landskapsområden, byggda kulturmiljöer av riksintresse och objekt på Unescos världsarvslista har identifierats som objekt. Kontaktmyndigheten och Museiverket har i sitt utlåtande över MKB-programmet krävt en precisering av begrepp som gäller kulturmiljön och statusdefinitionen av kulturmiljön. Trots detta hänvisar tabell 8-1 fortfarande till RKY 1993-urvalet, som har ersatts av RKY 2009-objekt enligt statsrådets beslut 22.12.2009 (www.rky.fi). Struves meridianbåge finns också på Unescos världsarvslista, utöver att den är ett RKY-objekt.

Kontaktmyndigheten konstaterar, att de viktigaste värdeområdena på finska sidan av påverkansområdet är det nationellt värdefulla kulturlandskapet vid Ratasjärvi (avstånd från Ahkiovaara 1,1 km och Palovaara 3,8 km) och byggd kulturmiljö av riksintresse (RKY 2009) Ratasjärvi by (avstånd från Ahkiovaara 1,8 km och Palovaara 5,0 km), samt på svenska sidan Torne älvdal (riksintresse).

Påverkan på landskapet i de olika projekialternativen skiljer sig inte märkbart åt när det gäller kraftverkens antal. Vad gäller påverkan på landskapet och den byggda kulturmiljön har VE2, som innehåller även de fem kraftverken på Ahkiovaara, konstaterats vara det landskapsmässigt mest skadliga både för den byggda miljön av riksintresse Ratasjärvi by och det nationellt värdefulla landskapet vid Aavasaksa. Museiverket anser i sitt utlåtande att projektet är kritiskt när det gäller nationallandskapet vid Aavasaksa, där det införs ett nytt industriellt element i det tidigare huvudsakligen obebyggda skogs- och åslandskapet. Verket anser dock att projektets skadliga effekter på landskapet av fotomontagen att döma är tämligen små.

I miljökonsekvensbeskrivningen har konstaterats att påverkan på landskapet kan mildras genom att man håller sig till 145 m höga kraftverkstorn istället för torn med en navhöjd på 165 m. Skadliga effekter på landskapet kan minskas även genom att ta bort vindkraftverk som lokaliseras på de högsta krönområdena.

Enligt kontaktmyndighetens åsikt riktar sig den skadligaste landskapspåverkan mot semesterbebyggelsen på östra och södra stranden av sjön Kauhajärvi, ca 2,5 km från det närmaste kraftverket på Palovaara. På det avståndet påverkar vindkraftverken landskapet på ett dominerande sätt. Vindkraftverken på Palovaara är sommartid belägna i solnedgångens riktning, vilket innebär att effekterna torde vara skadligast på sena sommarkvällar.

Enligt miljökonsekvensbeskrivningen orsakas de största konsekvenserna för värdeobjekten av kraftverken på Ahkiovaara, som ingår i alternativ VE2. I detta alternativ medför påverkan på kulturmiljön i Ratasjärvi by en skada som närmast är att betrakta som betydande. Inte heller med tanke på den nationellt värdefulla landskapsvyn från Aavasaksa är alternativet VE2 något utförandealternativ som kan rekommenderas.

Av elöverföringsalternativen är det kortaste, VEB, det alternativ som medför minst förändringar i landskapet, men även i alternativet VEA och VEC påverkas landskapet enligt miljökonsekvensbeskrivningen ganska lite.

Slutsatsen vad gäller påverkan på landskap och kulturmiljö är att kraftverk som placeras på Ahkiovaara helt klart skulle medföra den största skadliga påverkan på landskapsvärdena i påverkansområdet.

I konsekvensbeskrivningen konstateras att vindkraftverk är något nytt i den tornedalska landskapsbilden. Konsekvensbeskrivningen borde ha bedömt kombinationseffekterna på Torne älvadal (riksintresse) med nuvarande och planerade vindparker i närheten av älvdalen, särskilt ur svensk synvinkel. Bedömningen av landskapspåverkan måste preciseras i generalplanen med beaktande av ovanstående när det slutliga planområdet utformas och när antal och typ av kraftverk preciseras.

Konsekvenser på svenska sidan

Projektet får också konsekvenser på svenska sidan. I förfarandet tillämpas internationellt hörande, där Sverige har möjlighet att föra fram synpunkter framför allt på de miljökonsekvenser som kan anses beröra Sverige. Internationellt hörande tillämpas även på den anhängiggjorda generalplanen för vindkraft, varför Sverige har möjlighet att lämna ytterligare synpunkter i samband med planförfarandet.

Enligt svenska Riksantikvarieämbetet bör länsstyrelsen i Norrbottens län medverka i den fortsatta planeringen av projektet som representant för en kulturmiljö av riksintresse. Energimyndigheten lyfter fram miljöforskningsprojektet Vindval som en viktig informationskälla för finländska myndigheter vid miljöbedömningen av olika projekt. Vindval är en omfattande källa för information om vindkraftens påverkan på människor, natur och miljö och har funnits sedan 2003 som ett samarbete mellan Energimyndigheten och Naturresursenheten. Detta är bra att tänka på vid den fortsatta planeringen.

Det hade varit bra om det funnits ett eget kapitel i konsekvensutredningen om påverkan på svenska sidan. Det hade gjort det lättare att sätta sig in i ärendet. Kontaktmyndigheten ser det inte som sannolikt, att buller- och blänkstörningar från vindkraftverken skulle nå till Sverige, varför den påverkan som riktas mot Sverige närmast är landskapspåverkan. Länsstyrelsen i Norrbotten har också riktat särskild uppmärksamhet på vindkraftverkens landskapspåverkan, som kontaktmyndigheten har uttalat sig om ovan.

I artikel 6 i UNECE:s Esbokonvention om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang åläggs parterna följande vad gäller tillstånd:

- Parterna skall säkerställa att det i det slutliga beslutet om den föreslagna verksamheten tas vederbörlig hänsyn till såväl resultatet av miljökonsekvensbedömningen, inklusive miljökonsekvensbeskrivningen, som till de kommentarer angående detta som erhållits i enlighet med artikel 3.8 och 4.2 samt till resultatet av förhandlingar enligt artikel 5.
- Upphovsparten skall förse den utsatta parten med det slutliga beslutet om den föreslagna verksamheten tillsammans med de skäl och överväganden som beslutet grundar sig på.

För att uppfylla ovanstående skyldighet enligt Esbokonventionen ska tillståndsmyndigheten skicka tillståndet till miljöministeriet. Tillståndet bör översättas till svenska i tillämpliga delar.

Genomförandemöjlighet Avsikten med alternativjämförelsen är att sammanfatta, strukturera och tolka all information som producerats om projektet vid planeringen. Jämförelsen syftar till att underlätta beslutsfattandet, beskriva fördelar och nackdelar med alternativen samt att motivera prioriteringen av alternativ ur olika synvinklar. Projektalternativen i MKB-förfarandet är storleksmässigt högst 21, högst 26 eller högst 19 vindkraftverk. Alla alternativ kräver MBK-förfarande enligt 6 § MKB-förordningen som grundar sig på 4.1 § MKB-lagen.

Alla alternativ för Palovaara-Ahkiovaara vindkraftverksprojekt är storleksmässigt ett vindkraftverksområde som har ett betydande intresse för landskapet. På området gäller en landskapsplan för Västra Lappland som fastställdes av miljöministeriet den 19 februari 2014. I denna landskapsplan har utpekats både de vindkraftverksområden och de områden som lämpar sig för planering av vindkraftverk som är av betydande intresse för landskapet. I Palovaara-området har ett område för vindkraftverk utpekats (tv 2392). Enligt planföreskriften ska vindkraftverken placeras koncentrerat i grupper med flera vindkraftverk och så nära varandra som det är ekonomiskt möjligt med tanke på energiproduktionen. Palovaara-Ahkiovaara vindparksprojekt stödjer landskapsplanens strävan efter stora och koncentrerade helheter vid vindkraftsbyggande.

I konsekvensutredningen bedöms alternativen VE1 och VE3 som möjliga att genomföra. Möjligheten att genomföra alternativ VE2 är enligt konsekvensutredningen mindre på grund av dess konsekvenser på natur, landskap och människor. Kontaktmyndigheten ansluter sig till denna uppfattning även med tanke på landskapsplanens styreffekt. I den fortsatta planeringen av projektet måste dock beaktas vad som i detta utlåtande i övrigt har anförts angående alternativen VE1 och VE3.

Alternativ för elöverföring

Elöverföringsalternativet VEA ligger nära bebyggelse, men dess påverkan bedöms vara liten. Alternativen VEB och VEC ligger inte nära bebyggelse. Alla alternativen har större delen av sin sträckning i skog. Påverkan sker enligt konsekvensbeskrivningen i huvudsak på närlandskapet och är därför mycket liten.

Kraftledningsrutten VEC går i ett skogsområde och splittrar enhetligheten i skogsmiljön. Kraftledningen ligger inom ett område där det finns fyra värdefulla naturobjekt. Kraftledningens påverkan på naturobjekten är måttlig.

Kraftledningsrutten VEB går i ett skogsområde och splittrar enhetligheten i skogsmiljön. Kraftledningen ligger i ett värdefullt naturobjekt och tangerar ett annat, och dess påverkan är måttlig. Bottenviksmalörtens växtplats måste beaktas i den fortsatta planeringen.

Kraftledningsalternativen är mycket likvärdiga vad gäller påverkan på det normala fågelbeståndet, och det finns inga viktiga objekt för fågellivet i kraftledningsrutterna. Skogsmiljön splittras minst i alternativ VEA, som i hög utsträckning följer vägarna. Å andra sidan torde påverkan på den hotade stora rovfågeln vara minst i alternativ VEC.

Kontaktmyndigheten konstaterar, att informationen om den stora rovfågeln spel flygningsområde, flygvägar och viktigaste jaktområden fortfarande är otillräckliga, varför det inte ännu går att jämföra kraftledningsalternativen objektivt med tillräcklig säkerhet. På basis av preliminära data från flygövervakning av rovfågeln verkar det som att VEC är det bästa alternativet och VEB sämst. Detta påverkas å andra sidan även av elstationens placering på nordvästra sidan av Palovaara. När det gäller naturpåverkan måste man också överväga placeringen av elstationen på Palovaara, särskilt om man beslutar sig för elöverföringsalternativ VEA (den nordliga rutten). Om man väljer elöverföringsalternativ VEC är elstationen rätt placerad.

För elöverföringens del ska dessutom beaktas vad som ovan konstaterats om grundvatten och fornlämningar.

Kontaktmyndigheten konstaterar att konsekvenser som buller och blänk från vindkraftverken kan medföra begränsningar av markanvändningen på projektets påverkansområde, vilket bör beaktas i synnerhet vid gränsdragningen i generalplanen för vindkraftverk.

Mildrande av skadliga konsekvenser

I miljökonsekvensbeskrivningen har behandlats osäkerhetsfaktorer i bedömningen och metoder att mildra skadliga konsekvenser efter konsekvenstyp.

Som miljökonsekvensbeskrivningen konstaterar, kan landskapspåverkan mildras genom att man håller sig till 145 m höga kraftverkstorn istället för torn med en navhöjd på 165 m. Skadliga effekter på landskapet kan minskas även genom att ta bort vindkraftverk som lokaliserats på de högsta krönområdena.

Enligt konsekvensbeskrivningen kan konsekvenserna för vattenbalansen i myrarna mildras genom att installera rörtrummor under servicevägarna, vilket minskar konsekvenserna för ytflödet. Trafik med tung materiel i byggobjektens närmiljö minimeras. Byggnation vintertid sliter mindre på närmiljön. Buller under byggnadstiden kan minskas med noggrann arbets- och tidsplanering.

I den fortsatta planeringen måste man säkra bevarandet av fornlämningar samt värdefulla natur-, yt- och grundvattenobjekt, såsom påpekats ovan i detta utlåtande.

Kontaktmyndigheten betonar, att alla konsekvenser kan minskas genom noggrann projektplanering. Kontaktmyndigheten anser, att de osäkerhetsfaktorer som hänger samman med bedömningen har identifierats och beskrivits efter konsekvenstyp på ett korrekt sätt och att metoderna för att lindra skadliga konsekvenser har presenterats mycket allsidigt.

Uppföljning

Med hjälp av noggrant uppföljningsarbete kan man samla in sådana data om vindkraftverken som man inte har för närvarande.

Miljökonsekvensbeskrivningen innehåller ett program för uppföljning av miljökonsekvenser enligt 10 § MKB-förordningen. I uppföljningsprogrammet betonas uppföljningen av häckfåglar och flyttfåglar. Kontaktmyndigheten förutsätter, att satellitövervakning av den hotade stora rovfågeln ordnas på ovan föreslaget sätt, och att resultaten tillvaratas i kartläggningen. Även efter ett eventuellt byggande av vindkraftsparken bör satellitövervakning av den stora rovfågeln utföras. På det viset skulle man få en optimal före- och efteruppföljning av vindkraftsparken, som även kan ha generell betydelse för lokalisering och utveckling av andra vindparksprojekt.

Även konsekvenserna på rennäringen av vindkraftsparkens byggande och drift måste följas upp. Konsekvenser som uppstår måste försöka lindras och vid behov ersättas. För- och efteruppföljning bör ordnas även för rennäringens del, och GPS-märkning och uppföljning av renar bör initieras snarast möjligt. En andra förhandling enligt 53 § renskötselagen bör anordnas vid en tidpunkt när det fortfarande är möjligt att påverka planeringen från rennäringens synvinkel.

Uppföljningsundersökningar av vindkraftens eventuella samband med viltbeståndet kan göras. I uppföljningen av områdets viltbestånd har vilttrianglar och bytesstatistik stor betydelse, varför jaktföreningens och viltvårdsföreningens medverkan är av största vikt för att uppföljningen ska fungera.

Konsekvenser för kommunikationsförbindelser ska följas upp och uppföljningen ska innehålla bullermätningar. Det finns skäl att reagera snabbt på boenderesponsen i dessa delar.

Rapportering

Miljökonsekvensbeskrivningen över Palovaara-Ahkiovaara vindkraftspark är bortsett från några skriv- och innehållsfel välstrukturerad och tydlig. Det finns en sammanfattning av konsekvensbeskrivningen. Bilder, tabeller och kartbilder illustrerar textdelarna och hjälper läsaren att sätta sig in i frågorna. Analyser av synlighetsområdet och fotomontage har använts illustrativt och sakkunnigt vid bedömningen av projektets konsekvenser.

Nulägesbeskrivningen och konsekvensbedömningen har behandlats ämnesvis och i slutet av ämnesområdet presenteras de centrala delarna av temat mot färgad bakgrund. Detta underlättar för läsaren och ger en bra möjlighet att skumma igenom det viktigaste och få en snabb överblick. Konsekvensbeskrivningen ger en heltäckande bild över projektets konsekvenser för projektet.

Medbestämmande

Med medbestämmande avses interaktion mellan den projektansvarige, olika myndigheter och parter vilkas förhållanden eller förmåner kan påverkas av projektet eller planen. I miljökonsekvensbeskrivningen presenterats hur medbestämmandet har ordnats. Kontaktmyndigheten anser att det har varit möjligt att delta i MKB-förfarandet och att medbestämmandet ordnats på ett tillräckligt sätt.

Sammanfattning och konsekvensbeskrivningens tillräcklighet

Kontaktmyndigheten anser att miljökonsekvensbeskrivningen över Palovaara-Ahkiovaara vindparksprojekt i Pello bortsett från ovan påvisade brister i väsentliga delar är tillräcklig och att den uppfyller kraven i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (468/1994, ändrad 458/2006). MKB-förfarandet har främjat bedömningen av miljökonsekvenserna och medborgarnas medbestämmande. Information som erhållits i MKB-förfarandet kan utnyttjas i den fortsatta planeringen och beslutsfattandet om vindparksprojektet.

Den projektansvarige och Pello kommun ska i den fortsatta planeringen och vid övervägandet av utförandealternativ beakta kommentarerna och synpunkterna på konsekvensbeskrivningen och kontaktmyndighetens utlåtande samt hålla kontakt med specialmyndigheter.

Av de konsekvenser särskilt på människors hälsa som uppstår ska bland annat buller- och blänkeffekter beaktas i den fortsatta planeringen av projektet. Forsvarsmakten ska informeras om eventuella ändringar av vindkraftverkens lokalisering på ovannämnda sätt. Ett uppföljningsprogram om miljökonsekvenser ska genomföras på lämpligt sätt.

FRAMLÄGGNING AV UTLÅTANDET

Utlåtanden och synpunkter om konsekvensbeskrivningen förvaras i original vid Lapplands närings-, trafik- och miljöcentral. Kopior på yttrandena och synpunkterna har skickats till projektansvarige. Kontaktmyndighetens utlåtande skickas till den projektansvarige samt för kännedom till dem som lämnat uttalanden och synpunkter. Utlåtandet läggs fram för påseende

under tiden **21.12–22.1.2016** på kommunalkontoren i Pello och Ylitornio, Lapplands närings-, trafik- och miljöcentral samt på internet www.ymparisto.fi/paloahkiovaarantuulivoimaYVA. Dessutom kan man läsa utlåtandet på kommunbiblioteken i Pello och Ylitornio.

Utlåtandet har upprättats av hydrogeolog Anu Rautiala (grundvatten), miljöansvarig Eira Järviluoma (trafik) och överinspektör Pekka Herva (naturskydd, rekreationsanvändning).

Chefen för enheten för områdesanvändning

Kaija Pekkala

Områdesanvändningsingenjör

Hannu Raasakka

AVGIFT **6 000 €**

AVGIFTSBESTÄMNING

Statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralernas avgiftsbelagda prestationer (9.1.2014, 3/2014)
Ändring av bilagan till statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralernas prestationer 2014 (3/2014)

BILAGA

Ansökan om ändring av avgift till projektansvarige

FÖR KÄNNEDOM

Avgivare av utlåtanden och synpunkter
Energimarknadsverket
Miljöministeriet

HRa/TKi